

Seat No. _____

HU-1901100201020401

B. A. (Sem. II) (CBCS) (W.E.F.-2019)

Examination

May – 2023

Sanskrit : Paper-4

(Elective-I) (Hitopadesh-Mitralabh)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

સૂચના/Instructions :

- (૧) નીચેના દરેક પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.
- (1) Write all questions from followings.
- (૨) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.
- (2) All questions carry equal marks.

- ૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : ૮
- 1 (A) Translate any **two** following Paragraphs : 8

(૧) અસ્તિ ગોદાવરીતીરે વિશાલઃ શાલ્મલીતરુઃ । તત્ર નાનાદિગ્દેશાદાગત્ય રાત્રૌ પક્ષિણો નિવસન્તિ । અથ કદાચિદવસન્નાયાં રાત્રાવસ્તાચલચૂડાવલમ્બિનિ ભગવતિ કુમુદિનીનાયકે ચંદ્રમસિ લઘુપતનકનામા વાયસઃ પ્રબુદ્ધઃ કૃતાન્તમિવ દ્વિતીયમાયાન્તં વ્યાધમપશ્યત્ । તમવલોકયાચિન્તયત્ – અથ પ્રાતરેવાનિષ્ટદર્શનં જાતમ્ । ન જાને કિમનભિમતં દર્શયિષ્યતિ । ઇત્યુક્ત્વા તદનુસરણક્રમેણ વ્યાકુલશ્ચલિતઃ ।

(૨) એતચ્છુત્વા હિરણ્યકશ્ચિત્રગ્રીવસ્ય બન્ધનં છેત્તુ સત્ત્વરમુપસર્પતિ । ચિત્રગ્રીવ ઉવાચ–મિત્ર મા મૈવમ્ અસ્મદાશ્રિતાનામેષાં તાવત્યાશાંશિષ્ઠિ તદા મમ પાશં પશ્ચાચ્છેત્સ્યસિ । હિરણ્યકોડપ્યાહ – અહમલ્પશક્તિઃ દન્તાશ્ચ મે કોમલાઃ । તદેતેષાં પાશાંશ્છેત્તું કથં સમર્થઃ । તદ્યાવન્મે દન્તાઃ ન ત્રુટ્યન્તિ તાવત્તવ પાશં છિન્નદ્વિ । તદનન્તરમેષામયિ બન્ધનં યાવચ્છક્યં છેત્સ્યામિ । ચિત્રગ્રીવ ઉવાચ–અસ્ત્વેવમ્ । તથાપિ યથાશક્યેતેષાં બન્ધનં ચ્છેદ્ય । હિરણ્યકેનોક્તમ્ – આત્મપરિત્યાગેન યદાશ્રિતાનાં પરિરક્ષણં તન્ન નીતિવિદાં સમ્મતમ્ ।

(૩) ગૃધ્રો બ્રૂતે-બૂહિ કિમર્થમાગતોઽસિ । સોઽવદત્-અહમત્ર ગજ્ઞાતીરે
નિત્યસ્નાયી બ્રહ્મચારી ચાન્દ્રાયણવ્રતમાચરંસ્તિષ્ઠામિ । યૂયં ધર્મજ્ઞાનરતા
ઇતિ વિશ્વાસભૂમયઃ પક્ષિણઃ સર્વે સર્વદા મમાગ્રે પ્રસ્તુવન્તિ । અતો ભવદ્ભ્યો
વિદ્યાવયોવૃદ્ધેભ્યો ધર્મં શ્રોતુમિહાગતઃ । ભવન્તશ્ચૈતાદૃશા ધર્મજ્ઞા યન્મામતિથિં
હન્તુમુદ્યતાઃ । ગૃહસ્થધર્મશ્રૈષઃ ।

અરાવપ્યુચિતં કાર્યમાતિથ્યં ગૃહમાગતે ।

છેત્તુઃ પ્રાર્શ્વગતાં છાયાં નોપસંહરતે દ્રુમઃ ॥

(૪) અસ્તિ બ્રહ્મારણ્યે કર્પૂરતિલકો નામ હસ્તી । તમવલોક્ય સર્વે
શૃગાલાશ્ચિન્તયન્તિ સ્મ-યદ્યયં કેનાપ્યુપાયેન મ્રિયતે તદાઽસ્માકમેતદ્દેહેન
માસચતુષ્ટયસ્ય સ્વેચ્છયા ભોજનં ભવિષ્યતિ । તત્રૈકેન વૃદ્ધશૃગાલેન
પ્રતિજ્ઞાતમ્ – મયા બુદ્ધિપ્રભાવાદસ્ય મરણં સાધયિતવ્યમ્ । અનન્તરં સ
વન્નકઃ કર્પૂરતિલકસમીપં ગત્વા સાષ્ટાઙ્ગપાતં પ્રણમ્યોવાચ-દેવ દૃષ્ટિપ્રસાદં
કુરુ । હસ્તી બ્રૂતે-કઃ ત્વમ્ । કુતઃ સમાયાતઃ સોઽવદત્ – જમ્બુકોઽહમ્ ।
સર્વૈર્વનવાસિભિઃ પશુભિર્મિલિત્વા ભવત્સકાશં પ્રસ્થાપિતઃ ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભસહિત સમજાવો : ૬

(B) Explain with reference to context **two** of the following : 6

(૧) ષડેતે દુઃખભાગિનઃ ।

(૨) વિધિરહો બલવાનિતિ મે મતિઃ ।

(૩) અહિંસા પરમો ધર્મઃ ।

(૪) મધુ તિષ્ઠતિ જિહ્વાગ્રે હૃદિ હાલાહલં વિષમ્ ।

૨ પંડિત નારાયણ ભટ્ટની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪

2 Detail discuss of style of Pundit Narayan Bhatt. 14

અથવા/OR

૨ ભારતીય કથા સાહિત્યનો પરિચય આપી પ્રાણીકથાનું સ્વરૂપ વર્ણવો. ૧૪

2 Explain the nature of Indian story telling literature and discuss the form of animal literature. 14

- ૩ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. ૧૪
- ૩ Write a critical note on the origin and development of the fable-literature. 14

અથવા/OR

- ૩ ‘મિત્રલાભ’ની મુખ્ય કથા તમારા શબ્દોમાં લખો. ૧૪
- ૩ Write in your own words the main story of ‘મિત્રલાભ:’. 14
- ૪ તુંગબલ અને લાવણ્યવતીની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 4 The concept of the story of ‘તુંગબલલાવણ્યવત્યો:’. 14

અથવા/OR

- ૪ ચૂડાકર્ણ પરિવ્રાજકની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 4 The concept of the story of ચૂડાકર્ણપરિવ્રાજકસ્ય કથા. 14
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short notes on any **two** of the following : 14
- (૧) ચન્દનદાસવણિકસ્ય કથા ।
- (૨) ધનપ્રશંસા ।
- (૩) વ્યાઘ્રપથિકયો: કથા ।
- (૪) સુપુત્ર: કુપુત્ર: ચ ।
-